

ФЕНОМЕН ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОГО

СТАНОВЛЕННЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

КАЛІНІНА І. М.

УДК 371.13.:373.61

У СУЧАСНИХ умовах розвитку України вимоги до рівня підготовки управлінських кадрів, особливо у сфері державного управління, різко зростають. Сьогодні професіоналізм державного службовця – це не тільки його компетентність у різних галузях знань, його висока кваліфікація, яка є необхідною для успішної роботи в галузі управління. У нестабільному соціо економічному оточенні, ситуаціях частих та швидких змін від державного службовця вимагають уже не просто відтворення раніше засвоєних взірців і способів дій, але й розробку нових, а також постійний розвиток не тільки в професійному, але й особистісному аспектах. У першу чергу це стосується державних службовців на початкових етапах їхньої службової кар'єри, у перші роки управлінської діяльності. Ідеться про їхню адаптацію до нового професійного середовища. У цьому випадку адаптація особистості є не що інше як входження, ідентифікація особистості з професійною сферою, включення нових професійних цінностей в особистісний простір. Інакше кажучи, мовиться про особистісно-професійне становлення молодих держав-

них службовців, які розпочинають свою професійну діяльність. Цей процес включає низку аспектів (діагностичний, організаційний, управлінський та ін.), але серед них одним із найважливіших є педагогічний, який передбачає цілеспрямовану, спеціально організовану, змістовно й технологічно розроблену діяльність із формування системи професійно важливих якостей, засвоєння предметної діяльності у сфері управління, накопичення досвіду державної служби, входження й адаптації до професійного середовища. В умовах діяльності державних органів, де штат не містить професійних психолого-педагогічних працівників, цей процес може бути ефективно організований як педагогічна підтримка особистісно-професійного становлення держслужбовців і здійснюватися відповідними кадровими службами, керівниками підрозділів і фахівцями в межах підвищення кваліфікації держслужбовців. Особливість педагогічної підтримки в структурах держслужби складається з того, що вона спрямована на формування в молодих співробітників бажання отримати допомогу від більш освіченого колеги або керівника.

Така підтримка формує позитивне ставлення до служби, праг-

нення зробити кар'єру, підвищити свій професійний рівень, позбутися помилок і комплексів. Аналіз наукових праць свідчить, що зазначену проблему досліджують учені таких галузей знань, як педагогіка (В. Андрущенко, Н. Бібік, І. Зязюн, В. Кремень, В. Луговий, Н. Ничкало, Н. Протасова, С. Сисоєва та ін.), психологія (Г. Балл, О. Бодальов, І. Зимня, С. Максименко, В. Моляко, В. Москаленко, Л. Нестеренко та ін.), державне управління (Г. Атаманчук, Д. Дзвінчук, О. Мельников, Т. Кошова, М. Рубакевич, Л. Нестеренко, І. Нинюк, В. Олуйко, С. Калашникова та ін.), бізнес-управління (Л. Бондарева, Л. Карамушко, А. Орлов, О. Романовський, Г. Чередніченко та ін.), управління освітою (В. Берська, Л. Даниленко, Л. Васильченко, Г. Єльнікова, Л. Кравченко, Т. Сорочан, Є. Хриков та ін.), акмеологія (О. Анісімов, В. Гладкова, А. Деркач, О. Огнев та ін.), андрогогіка (С. Вершловський, С. Змеєв, О. Огієнко, Н. Протасова, С. Сигаєва та ін.). За кордоном проблему вивчали такі науковці, як У. Байхем, П. Лоранж, А. Манфрод, Г. Мінсберг, Дж. Равен, Т. Орджи, Н. Хейз та ін.

Незважаючи на достатньо великий обсяг наукових знань із проблеми дослідження, наукових праць із позицій педагогічної підтримки, що спирається на акмеологічний і системний підходи, до цих пір не існує, хоча саме така підтримка найбільш адекватна завданням особистісно-професійного становлення держслужбовця.

Виходячи з цього, *метою статті* є визначення наукового поняття „педагогічна підтримка”, його змістовна характеристика й формулювання особливостей її застосування в процесі адаптації державних службовців до управлінської діяльності.

Ідеї педагогічної підтримки отримали найбільший розвиток у працях

О. Газмана та його учнів, які вперше підійшли до вивчення процесів виховання й освіти з двох боків: соціалізації та індивідуалізації особистості. Соціалізація спрямована на придбання людиною здібності до „адаптивної активності” та здійснюється на практиці і під впливом стихійних чинників, і під впливом цілеспрямованих процесів навчання та виховання. Як відзначають багато авторів, процеси навчання й виховання спрямовані на залучення дитини до належного, тобто до пізнавальної або моральної норми, здійснюване в рамках „педагогічної необхідності”. У сучасну „педагогічну необхідність” вписуються гуманні взаємини між дітьми й учителями, пропагуються гуманні цінності, демократичні засоби організації життя дитячого співтовариства. Разом з тим вона, як і раніше, реалізується авторитарними заходами. На подолання цього авторитаризму й спрямована педагогічна підтримка. Під терміном „педагогічна підтримка” О. Газман розумів „процес спільного з дитиною визначення її власних інтересів, цілей, можливостей і шляхів подолання перешкод (проблем), що заважають їй зберегти свою людську гідність і самостійно досягати бажаних результатів у навчанні, самовихованні, спілкуванні, здоровому способі життя” [4, с. 74].

Говорячи про прояви самості людини, він торкався процесів самосвідомості, саморозвитку, самодіяльності, самовизначення, самореалізації. На його думку, усі вони рівною мірою стосуються сфери її здоров'я, навчання, спілкування, творчості, дозвілля, потребують педагогічної підтримки та є її проблемами. При цьому О. Газман відзначає, що педагогічна підтримка в гуманістичному підході до освіти включає три провідних напрями реальної педагогічної діяльності:

1) забезпечення внутрішніх умов (установок, потреб, здібностей) для розвитку „самості”, для саморозвитку (через механізми самосвідомості, рефлексії, самоаналізу, цілепокладання, фізичного й психічного захисту, діяльностей самоздійснення); 2) створення сприятливих умов (середовища проживання) для психологічного й біологічного існування та розвитку дитини; 3) організація олюдненого мікросоціального середовища (гуманістичне ставлення, спілкування, творча діяльність, психологічний клімат та ін.) як продукту активності дітей і дорослих.

Отже, сучасні виховні системи при різних концепціях, покладених у їхню основу, так або так виводять на ідею педагогічної підтримки, яка отримує все більш широку популярність у педагогіці. Поняття „педагогічна підтримка” має різний зміст. Так називають діяльність різних служб суспільства, що займаються охороною й захистом соціальних прав дітей. Теоретичний аналіз показав, що за своєю суттю *педагогічна підтримка* – це система педагогічної діяльності, що розкриває особистісний потенціал людини, яка включає допомогу учням, учителям, батькам у подоланні соціальних, психологічних, особистісних труднощів. Педагогічна підтримка – це особлива технологія освіти, яка відрізняється від традиційних методів навчання й виховання тим, що здійснюється саме в процесі діалогу та взаємодії дитини й дорослого і припускає самовизначення дитини в ситуації вибору та подальше самостійне вирішення нею своєї проблеми.

Автор цієї концепції О. Газман визначив цей напрям як педагогіку свободи, мета якої – розробити заходи для формування волездатної особистості [2; 3].

Проблема освіти особистості в педагогіці свободи постає як проблема

індивідуального саморозвитку, а педагогічний процес – як суб'єкт – суб'єктивні відносини, співпраця дорослого й дитини, у яких домінує рівний, взаємовигідний обмін особистісними смислами та досвідом. Гідна людини мета виховання – розвиток її вільної індивідуальності, зрозумілої не як самодостатність, незалежність кожного від усіх, а як така свобода, яка реалізується через відповідальне служіння іншим, виявляється у зв'язках з іншими людьми. У цьому О. Газман убачав сутність гуманістичної позиції педагога [5; 6].

В. Бедерханова виділяє чинники, які зумовлюють розвиток такої гуманістичної позиції педагога.

1. *Суб'єктивні або особистісні, внутрішні*, пов'язані з самосвідомістю педагога, його самоактуалізацією, прийняттям ним основних гуманістичних цінностей, розвитком рефлексивних і проєктивних здібностей, спрямованістю, компетентністю, умілістю, задоволеністю, творчістю.

Ці чинники автор описує через такі ознаки, як:

- потреба в особистісному саморозвитку;
- ставлення до іншого як самоцінності;
- упевненість у можливостях і здібностях кожного учня;
- мотиваційна спрямованість на іншого;
- готовність до відкритого спілкування;
- установка на діалог;
- емоційна саморегуляція;
- здібність до взаємодії; емпатійне розуміння замість оцінного; відчуття емоційного настрою групи і людини, прийняття його;
- педагогічний такт, делікатність.

2. *Об'єктивні або зовнішні*, пов'язані з вимогами професійної діяльності, яка здійснюється в гуманістичній парадигмі. Вони слугують регулювальною основою професійного та особистісного самовизначення й розвитку педагога, який:

- зорієнтований на розвиток вихованця;
- створює умови для самовизначення, самореалізації, допомагає в особистісному розвитку, актуалізує мотиваційні ресурси людини;
- володіє технологією індивідуальної та групової роботи, активно бере участь у груповій взаємодії, постає як джерело різноманітного досвіду, до якого завжди можна звернутися за допомогою;
- уміє працювати в діалогічних формах і ситуації вибору;
- забезпечує співпрацю в прийнятті рішення, використовує договір як засіб взаємодії з іншими людьми; створює довірчу атмосферу у взаємодії.

3. *Об'єктивно-суб'єктивні*, пов'язані з організацією професійного середовища, професійністю керівників, якістю управління з такими ознаками:

- наявність рефлексивно-інноваційного середовища;
- атмосфера установи, яка характеризується довірливістю, відкритістю, спільною діяльністю й спільною творчістю;
- об'єктивізація в колективі особистісних цінностей і смислів; наявність зворотного зв'язку в інформації про стан, розвиток, труднощі й проблеми молодих співробітників;
- керування за „горизонтальним принципом”, особистісно зорієнтований підхід до організації методичної (кадрової) служби [2, с. 24–33].

Сьогодні в педагогічній науці авторитет О. Газмана та його учнів в обґрунтуванні

науково-концептуальних засад, змісту й побудови системи педагогічної підтримки незаперечний.

Разом з тим численні педагогічні дослідження останніх років, які виконані вітчизняними та зарубіжними вченими, показують великий розкид думок, позицій, поглядів на цей феномен. Кожне з них по-своєму цікаве й може бути використане як науковий орієнтир у теоретично-прикладному дослідженні. Педагогічна підтримка отримує популярність у сучасній європейській освіті, яка своєю головною метою вважає наділення особистості сильною, життєвою мотивацією, формування її потенціалу як системи творчих здібностей і засобів їх реалізації.

Звернення до психолого-педагогічної літератури дозволило в загальному вигляді визначити педагогічну підтримку як сучасну категорію педагогіки особистісно зорієнтованої освіти, яка інтенсивно розробляється в останні десятиліття та має неоднозначне тлумачення.

Аналіз педагогічних досліджень дозволяє нам розглядати *педагогічну підтримку* як:

- фундаментальне поняття, яке відображає реальне й повсякденне явище педагогічної практики та виражає суттєві властивості (норми) педагогічної діяльності нового типу, зорієнтованого на саморозвиток кожної дитини (Н. Крилова);
- превентивну й оперативну допомогу дітям у вирішенні індивідуальних проблем (О. Газман);
- професійну кооперацію фахівців із забезпечення індивідуального розвитку дитини в межах соціокультурного простору й простору її життєдіяльності (С. Юсфін);

● специфічну педагогічну діяльність, спрямовану на становлення індивідуальності дитини (А. Бояринцева);

● діяльність дорослого, яка спрямована на суб'єктність й індивідуальність дитини як здібності особистості до перетворювального ставлення до власної життєдіяльності (С. Ісаєв, В. Слободчиков);

● діяльність педагога, яка спрямована на спільний з учнем аналіз його освітньої траєкторії, на допомогу в самовизначенні (О. Гольдін);

● діяльність професійних педагогів з надання оперативної допомоги дітям у вирішенні їхніх індивідуальних проблем, які пов'язані з фізичним і психічним здоров'ям, соціальним і економічним становищем, успішним просуванням у навчанні, у прийнятті шкільних правил; з життєвим, професійним, етичним вибором (Т. Фролова).

Нам близька позиція Т. Строкової, яка вважає, що педагогічна підтримка більш повно відображається у двох підходах до її визначення – вузькому й широкому. Вузький смисл асоціюється з допомогою педагога, його сприянням у вирішенні проблем, пов'язаних з навчанням, спілкуванням, здоров'ям, самовизначенням. Широка інтерпретація пов'язана зі створенням безпечного середовища, необхідних умов для розвитку й саморозвитку дітей, розкриття й реалізації їхніх внутрішніх сил, формування здібності до самостійних дій. Педагогічну підтримку вона трактує як систему заходів, які забезпечують самореалізацію підлітків у різних видах діяльності. Ця частина професійної діяльності педагогів відображає їхнє гуманне ставлення до дітей, сприяє створенню комфортного мікроклімату й демократизації освітнього процесу загалом [15, с. 34–39].

Детальну змістовну трактовку розгляданому феномену дає Н. Крилова,

яка відмічає, що педагогічна підтримка педагога відрізняється від традиційних методів навчання й виховання тим, що здійснюється в процесі його діалогу та взаємодії з дитиною. Вона завжди припускає самовизначення дитини в ситуації вибору й подальше самостійне вирішення проблеми. Педагогічна підтримка – діяльність педагога, яка можлива лише при наявності в нього гуманістичної позиції. У широкому соціокультурному контексті вона розглядається як елемент будь-якого співробітництва і взаємодії, оскільки вона проявляється як позитивне ставлення до діяльності людини й готовність сприяння її починанням і самореалізації, що передбачає товариські стосунки [10; 11, с. 193].

Подальший теоретичний аналіз поняття педагогічна підтримка дозволяє нам слідом за Т. Шалавіною дійти висновку, що словосполучення педагогічна підтримка достатньо широко використовується при позначенні найрізноманітніших педагогічних, психологічних і соціальних феноменів. Проте виявляється явний глибокий смисловий збіг підтримки та сутності психолого-педагогічної допомоги особистості в складний період її самовизначення. Педагогічна підтримка поряд з навчанням і вихованням є самоцінною, самостійною професійною діяльністю зі створення умов для розвитку учня, центральним принципом якої є цінність особистого вибору людини, його самовизначення в значущих життєвих ситуаціях, а основним змістом – індивідуалізація [17, с. 101].

Розглядаючи педагогічну підтримку щодо професійної діяльності молодих державних службовців, на наш погляд, слід ураховувати низку обставин. *По-перше*, багато змістовних компонентів педагогічної підтримки дітей, а також технології їх здійснення не можуть бути застосовні в

нашому випадку, оскільки йдеться про фахівців з досвідом роботи, які проявили здібності до управлінської діяльності. *По-друге*, перехід на державну службу об'єктивно припускає визначення людиною себе в новій професії, у нових людських стосунках і соціальних контактах. Здатність державного службовця адаптуватися до нової професії, до нової підвищеної особистої відповідальності багато в чому залежить від усвідомлення й прийняття ним власних переконань, мотивів, цінностей, установок, часто і принципів життя.

По-третє, перехід на державну службу спонукає фахівця набувати нові знання й форми поведінки, засвоювати норми й правила. Яку спрямованість набудуть ці нові якості, залежить від багатьох умов діяльності, активності, життєвої позиції особистості.

По-четверте, теоретичний аналіз праць вітчизняних і зарубіжних авторів свідчить про доцільність використання можливостей педагогічної підтримки як особливого виду професійної діяльності структур державної служби для вирішення завдань щодо адаптації молодих співробітників до службової діяльності.

По-п'яте, мета педагогічної підтримки в контексті нашої дослідницької роботи полягає в активізації внутрішньоособистісних чинників формування професіоналізму держслужбовця-початківця на основах глибокого знання рушійних сил, мотивів, потреб, життєвих планів і ціннісних орієнтацій молодих співробітників.

По-шосте, під педагогічною підтримкою процесу адаптації молодих державних службовців до управлінської діяльності будемо розуміти систему педагогічної діяльності, яка розкриває особистісний потенціал людини, що включає в активність

механізми саморозвитку, самовдосконалення й виводить особистість на новий якісний рівень життєдіяльності і професійної майстерності, коли результат активності людини мотивує її на подальше зростання й розвиток.

Усе викладене вище дозволяє нам стверджувати, що *педагогічна підтримка процесу адаптації державних службовців до управлінської діяльності* розглядається в якості заходів, які слугують: 1) наданням практичної допомоги в збереженні й зміцненні позитивної спрямованості держслужбовця-початківця; 2) посиленню їх суспільно зорієнтованих цілей суб'єктивних відносин з іншими; 3) визначенню ступеня й форм активності в процесі управлінської діяльності; 4) створенню умов для особистісного зростання й неперервного професійного саморозвитку. Усі вони повинні бути систематизовані й змістовно зорієнтовані на практичну діяльність з надання різного виду педагогічної підтримки.

Практичний досвід державної служби дозволяє нам виділити три види або напрями педагогічної підтримки: 1) інформаційно-інтелектуальну; 2) емоційну; 3) організаційно-технологічну підтримку професійної активності. Прокоментуємо обґрунтування й реалізацію кожного напрямку педагогічної підтримки за трьома рівнями її здійснення, які в сукупності становлять певний алгоритм як сукупність і послідовність дій з проектування й реалізації педагогічної підтримки. Цей алгоритм включає дії на науково-практичному рівні, під час яких проводиться теоретико-концептуальне осмислення роботи з кожного напрямку. Далі на науково-прикладному рівні визначаються види додатків концептуальних і теоретичних досліджень, проводиться розробка нових освітніх засобів, які реалізуються на рівні практики.

Інформаційно-інтелектуальна підтримка на науково-практичному рівні роботи повинна включати створення концепції професійної взаємодії держслужбовця з керівниками, колегами й підлеглими. Крім того, повинні розроблятися теоретичні засади для різних видів занять (проблемних груп, тематичних семінарів) з розвитку інтелектуальних можливостей. Науково-прикладний аспект роботи ми пов'язуємо з розробкою інформаційних технологій з метою модернізації інформаційних і інтелектуальних складників засобів активного навчання в процесі підвищення кваліфікації держслужбовців. У практичному плані інформаційно-інтелектуальна підтримка повинна і сприяти більш повному швидкому інформуванню, і загалом розширенню інформаційного простору в службовій діяльності молодих держслужбовців. Здійснюватися інформаційно-інтелектуальна підтримка повинна шляхом переходу держслужбовця від використання спеціальної службової, загальнодоступної й соціально-культурної інформації до освоєння засобів її пошуку, упорядкування, зберігання, а потім – до продукування професійного досвіду. На кожному етапі здійснення інформаційно-інтелектуальної підтримки повинні використовуватися різноманітні методи освоєння необхідної службової й суспільно-політичної інформації.

Емоційна підтримка повинна проводитися через супроводження становлення фахівця від пізнання своїх емоційних особливостей і їх ситуативних проявів до організації індивідуальної самостійної роботи зі збереження свого психічного здоров'я. У якості конкретних методів роботи з молодим держслужбовцем повинна використовуватися ситуативна й особистісна діагностика та самодіагностика, а також

консультативна, корекційно-розвивальна й психопрофілактична робота з розвитку вмінь емоційної саморегуляції. Практичній роботі з надання емоційної підтримки держслужбовцем передують розробка концепції – рівневої моделі сприяння збереженню психологічного здоров'я в умовах інтенсивної управлінської діяльності. На основі такої моделі повинні розроблюватися програми для керівників та їхніх підлеглих з організації профілактики „синдрому професійного вигорання”. Рівні розробки концептуальної моделі припускають можливість теоретично передбачити ознаки і ступінь прояву цього синдрому та своєчасно вжити практичних заходів.

Організаційно-технологічна підтримка професійної активності припускає створення й використання форм і методів активної психолого-педагогічної роботи. Ці форми й методи конструюються згідно з програмою сприяння особистісного становлення та професійної адаптації державних службовців. В основі програми лежить, по-перше, групова розвивальна робота у формі семінарів, конференцій, тренінгів; по-друге, індивідуальна консультативна робота керівників і фахівців кадрової служби.

Підводячи підсумки викладеного вище, доходимо низки висновків узагальнувального характеру.

1. Ідеї педагогічної підтримки в сучасній педагогічній науці і практиці набувають усе більшої затребуваності й постають як теоретичні засади сучасних гуманістичних освітніх систем.

2. Педагогічна підтримка постає як особлива технологія освіти, яка відрізняється від традиційних методів тим, що здійснюється в процесі діалогу і взаємодії суб'єкта та об'єкта навчання, припускає самовизначення того, кого навчають, у ситуації вибору й подальше самостійне розв'язання ним своєї проблеми.

3. Особливість прийняття педагогічної підтримки в контексті завдань особистісно-професійного становлення держслужбовців у процесі їхньої адаптації до управлінської діяльності полягає в активізації внутрішньоособистісних чинників формування професіоналізму держслужбовця-початківця на основах глибокого знання рушійних сил, мотивів, потреб, життєвих планів і ціннісних орієнтацій молодих співробітників.

4. Під педагогічною підтримкою процесу адаптації молодих державних службовців до управлінської діяльності будемо розуміти систему педагогічної діяльності, яка розкриває особистісний потенціал людини, що включає в активність механізми саморозвитку, самовдосконалення і виводить особистість на новий якісний рівень життєдіяльності і професійної майстерності, коли результат активності людини мотивує її на подальше зростання й розвиток.

5. В адаптації держслужбовців ми виділяємо три напрями педагогічної підтримки: інформаційно-інтелектуальну, емоційну та організаційно-технологічну. Усі вони зорієнтовані на надання практичної допомоги в збереженні позитивної спрямованості особистості, створення умов для особистісного зростання й безперервного професійного розвитку та посилення їх суспільно зорієнтованих цілей, цінностей і взаємин з іншими людьми.

Перспективним напрямком подальшого дослідження педагогічної підтримки в процесі адаптації молодих державних службовців є пошук і конструювання ефективних форм і методів педагогічної

підтримки, які максимально враховують специфіку управлінської діяльності і психологічні особливості особистості фахівців

Література

1. **Анохина Т. В.** Педагогическая поддержка как реальность современного образования / Т. В. Анохина // Новые ценности в образовании. – Вып. 6. – М., 1996. – С. 71–80.

2. **Бедерханова В. П.** Аукцион педагогических проблем, или средство творческого саморазвития детей и взрослых : Проектирование / В. П. Бедерханова // Директор шк. – 2001. – № 6. – С. 24–33.

3. **Бевз О. П.** Педагогічна підтримка особистісного саморозвитку обдарованих підлітків у школах США : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 „Загальна педагогіка та історія педагогіки” / О. П. Бевз. – Умань, 2012. – 23 с.

4. **Газман О. С.** Воспитание: цели, средства, перспективы / О. С. Газман // Новое педагогическое мышление. – М., 1989. – С. 221–237.

5. **Газман О. С.** Гуманизм и свобода: Введение в гуманистическую педагогику / О. С. Газман // Гуманизация воспитания в современных условиях. – М., 1990. – С. 1–13.

6. **Газман О. С.** От авторитарного образования к педагогике свободы / О. С. Газман // Новые ценности образования. – Вып. 6. – М., 1996. – С. 10–37.

7. **Газман О. С.** Педагогика свободы: путь в гуманистическую цивилизацию XXI века / О. С. Газман // Клас. рук. – 2000. – № 3. – С. 6–33.

8. **Газман О. С.** Неклассическое воспитание: от авторитарной педагогики к педагогике свободы / О. С. Газман ; сост. А. Н. Тубельский, А. О. Зверев. – М. : МГУ, 2002. – 127 с.

9. Гольдин А. М. Школа-парк как одна из моделей свободного образования / А. М. Гольдин // Пед. технологии. – 1998. – № 4. – С. 43 – 54.

10. Крылова Н. Б. Педагогическая поддержка и воспитывающее общение / Н. Б. Крылова // Социально-педагогические проблемы ценностного самоопределения личности : материалы Всерос. науч.-практ. конф. – Ульяновск : УлГПУ, 2005. – С. 193 – 201.

11. Крылова Н. Б. Педагогическая, психологическая и нравственная поддержка как пространство личностных изменений ребёнка и взрослого / Н. Б. Крылова // Клас. рук. – 2000. – № 3. – С. 2 – 104.

12. Михайлова Н. Н. Педагогическая поддержка и международный опыт / Н. Н. Михайлова, С. М. Юсфин // Клас. рук. – 2000. – № 3. – С. 81 – 87.

13. Педагогическая поддержка ребенка в образовании : учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по пед. спец. / под ред. В. А. Слостенина, И. А. Колесниковой. – М. : Академия, 2006. – 288 с.

14. Попова С. И. Педагогическая поддержка в работе учителя и классного руководителя / С. И. Попова. – М. : Центр „Педагогический поиск”, 2005. – 176 с.

15. Строкова Т. А. Педагогическая поддержка и помощь в современной образовательной практике / Т. А. Строкова // Педагогика. – 2002. – № 4. – С. 34 – 39.

16. Фролова Т. М. Индивидуальная поддержка школьников / Т. М. Фролова // Воспитательная система школы: проблемы управления: Очерки прагматической теории. – М., 1997. – С. 42 – 49.

17. Шалавина Т. И. Особенности педагогической поддержки профессионального самоопределения учащейся молодежи / Т. И. Шалавина // Профессиональное образование в России и за рубежом. – 2012. – № 3(7). – С. 101 – 105.

References

1. Anokhina, T. V. (1996). Pedagogicheskaja podderzhka kak realnost sovremennogo obrazovaniia. *Novye tcennosti v obrazovanii*, 6, Moscow, 71 – 80 [in Russian].

2. Bederkhanova, V. P. (2001). Auktcion pedagogicheskikh problem, ili sredstvo tvorcheskogo samorazvitiia detei i vzroslykh: Proektirovanie. *Direktor shkoly*, 6, 24 – 33 [in Russian].

3. Bevz, O. P. (2012). Pedagogichna pidtrimka osobistisnogo samorozvitku obdarovanih pidlitkiv u shkolakh USA. *Extended abstract of candidate's thesis*. Uman [in Ukrainian].

4. Gazman, O. S. (1989). Vospitanie: tseli, sredstva, perspektivy. *Novoe pedagogicheskoe myshlenie*. Moscow, 221 – 237 [in Russian].

5. Gazman, O. S. (1990). Gumanizm i svoboda: Vvedenie v gumanisticheskuiu pedagogiku. Moscow [in Russian].

6. Gazman, O. S. (1996). Ot avtoritarnogo obrazovaniia k pedagogike svobody. *Novye tcennosti obrazovaniia*, 6. Moscow [in Russian].

7. Gazman, O. S. (2000). Pedagogika svobody: put v gumanisticheskuiu tcivilizaciiu XXI veka. *Klassnyi rukovoditel*, 3, 6 – 33 [in Russian].

8. Gazman, O. S. (2002). Neklassicheskoe vospitanie: ot avtoritarnoi pedagogiki k pedagogike svobody. Moscow: MGU [in Russian].

9. Goldin, A. M. (1998). Shkola-park kak odna iz modelei svobodnogo obrazovaniia. *Pedagogicheskie tekhnologii*, 4, 43 – 54 [in Russian].

10. Krylova, N. B. (2005). Pedagogicheskaja podderzhka i vospityvaiushchee obshchenie. *Sotc.-pedagogicheskie problemy tcennostnogo samoopredeleniia lichnosti*: Proceedings of the

5th All-Russian Scientific and Practical Conference. Ulianovsk: UIGPU, 193 – 201 [in Russian].

11. Krylova, N. B. (2000). Pedagogicheskaiia, psikhologicheskaiia i npravstvennaia podderzhka kak prostranstvo lichnostnykh izmenenii rebenka i vzroslogo. *Klassnyi rukovoditel*, 3, 2 – 104 [in Russian].

12. Mikhailova, N. N. (2000). Pedagogicheskaiia podderzhka i mezhdunarodnyi opyt. *Klassnyi rukovoditel*, 3, 81 – 87 [in Russian].

13. Slastenin, V. A., Kolesnikova I. A. (Ed.) (2006). Pedagogicheskaiia podderzhka rebenka v obrazovanii. Moscow: Akademiia [in Russian].

14. Popova, S. I. (2005). Pedagogicheskaiia podderzhka v rabote uchitelia i klassnogo rukovoditelia. Moscow: Tcentr "Ped. poisk" [in Russian].

15. Strokov, T. A. (2002). Pedagogicheskaiia podderzhka i pomoshch v sovremennoi obrazovatelnoi praktike. *Pedagogika*, 4, 34 – 39 [in Russian].

16. Frolova, T. M. (1997). Individualnaia podderzhka shkolnikov. Vospitatelnaia sistema shkoly: problemy upravleniia: Ocherki pragmaticheskoi teorii. Moscow, 42 – 49 [in Russian]

17. Shalavina, T. I. (2012). Osobennostipedagogicheskoi podderzhki professionalnogo samoopredeleniia uchashcheisia molodezhi. *Professionalnoe obrazovanie v Rossii i za rubezhom*, 3 (7), 101 – 105 [in Russian].

* * *

Калініна І. М. Феномен педагогічної підтримки особистісно-професійного становлення державних службовців

У статті розкрито сутнісні характеристики педагогічної підтримки як одного з провідних напрямів розвитку сучасної гуманістичної педагогіки, проаналізовано різні наукові підходи до формулювання

поняття „педагогічна підтримка” та реалізації її ідей у практичній педагогічній діяльності. В основу авторського поняття цього феномену покладено особистісно зорієнтований підхід, що націлює на підтримку сил саморозвитку та суб'єктної позиції особистості. Педагогічна підтримка розглядається як спосіб співпраці та ідеологічної взаємодії керівників, спеціалістів кадрових служб, колег із молодими державними службовцями в процесі їх адаптації до управлінської діяльності. Під педагогічною підтримкою процесу адаптації державних службовців до управлінської діяльності розуміється система педагогічної роботи, що розкриває особистісний потенціал людини, який активізує механізми саморозвитку, самовдосконалення й виводить особистість на новий якісний рівень життєдіяльності та професійної майстерності, коли результат активності людини мотивує її на подальше зростання і розвиток. Реалізація педагогічної підтримки включає три основних напрями: інформаційно-інтелектуальну підтримку, емоційну підтримку, організаційно-технологічну підтримку.

Ключові слова: педагогічна підтримка, особистісно зорієнтований підхід, професійна адаптація, саморозвиток, державна служба.

Калинина И. Н. Феномен педагогической поддержки личностно-профессионального становления государственных служащих

В статье раскрываются существенные характеристики педагогической поддержки как одного из ведущих направлений развития современной гуманистической педагогики, анализируются различные научные подходы к формулировке понятия „педагогическая поддержка” и реализации

её идей в практической педагогической деятельности. В основу авторского понятия этого феномена положен личностно-ориентированный подход, который нацеливает на поддержку сил саморазвития и субъектной позиции личности. Педагогическая поддержка рассматривается как способ сотрудничества и идеологического взаимодействия руководителей, специалистов кадровых служб, коллег с молодыми государственными служащими в процессе их адаптации к управленческой деятельности. Под педагогической поддержкой процесса адаптации государственных служащих к управленческой деятельности понимается система педагогической работы, раскрывающая личностный потенциал человека, который активизирует механизмы саморазвития, самосовершенствования и выводит личность на новый качественный уровень жизнедеятельности и профессионального мастерства, когда результат активности человека мотивирует его на дальнейший рост и развитие. Реализация педагогической поддержки включает три основных направления: информационно-интеллектуальную поддержку, эмоциональную поддержку, организационно-технологическую поддержку.

Ключевые слова: педагогическая поддержка, личностно-ориентированный подход, профессиональная адаптация, саморазвитие, государственная служба.

Kalinina I. M. The Phenomenon of Pedagogical Support of the Personal and Professional Development of Civil Servants

The article reveals the essential characteristics of pedagogical support as one of the leading directions in the development of modern humanistic pedagogy. Various scientific approaches to the formulation of the “pedagogical support” concept and the realization of its ideas in practical pedagogical activities are analyzed. The author's concept of this phenomenon is based on a person-centered

approach, which aims at supporting the forces of self-development and the personal subject position. Pedagogical support is considered as a way of cooperation and ideological interaction of managers, specialists of personnel services, colleagues with young civil servants in the process of their adaptation to management activities. We understand the pedagogical support of the process of adaptation of civil servants to management activities as a system of pedagogical work that can reveal the person's individual potential to activate the self-development and self-improvement mechanisms, and bring the person to a new qualitative level of life and professional skills, when the result of human activity motivates him to further growth and development. The implementation of pedagogical support includes three main areas: information and intellectual support, emotional support, organizational and technological support.

Keywords: pedagogical support, the person-centered approach, professional adaptation, self-development, civil service.

Стаття надійшла до редакції 09.11.2017 р.

Прийнято до друку 21.11.2017 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Харченко С. Я.